

Call for papers

“Eet en drink aan mijn tafel” (Lc 22,30)

Eet- en drinkcultuur bij katholieke religieuzen in de Lage Landen in de negentiende en twintigste eeuw

Echo-Studiedag op vrijdag 12 december 2025 (Leuven)

Van Broeder Tuck uit de Robin Hood-legende tot Felix Timmermans’ pastoor van de bloeiende wijngaard: het beeld van de (priester)religieus die houdt van een stevige maaltijd en een goed glas wijn of een lekker kruikje bier zit diep verankerd in onze cultuur. Naar de grondslag van dit stereotype is echter weinig onderzoek verricht. Waar we nog kunnen beschikken over een aantal boeiende studies over eet- en drinkgewoontes in religieuze gemeenschappen in het vroege christendom, de middeleeuwen en – in mindere mate – de Nieuwe Tijd, ontbreken deze haast volledig voor de Nieuwste Tijd. In die Nieuwste Tijd zien we nochtans enkele bijzondere evoluties, zoals demografische groei gepaard gaande met de massaproductie en -consumptie van voedsel in een samenleving waarin een steeds kleiner aandeel van de bevolking in de agrarische sector werkzaam is, occasionele hongersnoden (bv. Ierland 1845-52, Oekraïne 1932-33), een opkomende bio-industrie met zijn ecologische tegenbewegingen, enzovoort.

In zijn studie *La vie quotidienne des religieux au Moyen Âge, X^e-XVe siècle* (1978) brengt Belgisch socioloog-mediëvist Léo Moulin heel wat vragen, thema’s en pistes aan die ook voor de contemporalist interessant zijn. Wat stond er op het kloostermenu? Welke soorten voedsel en drank werden uitgedeeld bij bijzondere gelegenheden, en van welke diende men zich te onthouden (abstinentie)? Of in Caroline Walker Bynums termen uitgedrukt, wanneer en hoe werd er gefeest (*holy feast*) en wanneer en hoe werd er gevast (*holy fast*)? Welke gebruiken golden in de keuken en de refter (etiquette) en welke kloosterlijke figuren droegen hiervoor de verantwoordelijkheid (de kok, de *corrector mensae*...)? Wanneer mocht men spreken of moest men zwijgen aan tafel, en welke boeken werden gebruikt voor de tafellezing? Welk voedsel en drank werd geproduceerd (i.t.t. louter geprepareerd) door kloosterlingen en hoe kreeg dit een plaats binnen het economisch model van het instituut? Of welke voedselproducten werden en worden (vrijwel) exclusief voor de verkoop geproduceerd en hoe worden deze producten als ‘kloosterlijk’ gemarket? In welke mate werd er theologisch-spiritueel gereflecteerd over deze thema’s en hoe werden ze canoniek-juridisch gekaderd? Hier rijst bijvoorbeeld de vraag naar drankmisbruik, maar ook het excessieve gebruik van andere genotsmiddelen zoals tabak kan hier worden meegenomen. Tevens is het boeiend na te gaan welke impact er is op onze actuele

context. Welke kloosterlijke vormen van omgaan met spijs en dranken bestaan tot op vandaag, en welke werken door in de populaire cultuur? Inspireerden bepaalde kloostergerechten de moderne, ‘seculiere’ gastronomie? In welke mate gaan hedendaagse dieetvormen terug op het kloosterlijke vasten?

Over deze en verwante vragen organiseert [Stichting Echo](#) op 12 december 2025 een studiedag in het KADOC te Leuven. Hiertoe nodigt ze onderzoekers (*junior* en *senior*) uit om een *paper proposal* in te dienen (max. 500 woorden). Naast gevalstudies worden ook meer theoretische of theoretiserende bijdragen verwelkomd. Gezien de lacune in de historiografie ligt de focus van de studiedag op de **negentiende en de twintigste eeuw**, al worden ook *paper proposals* in overweging genomen die een vergelijking maken met vroegere periodes. Aangezien Stichting Echo als doelstelling heeft om onderzoek naar **religieuze instituten van vrouwen en van mannen in de Lage Landen** te bevorderen, wordt een lichte voorkeur gegeven aan papers met betrekking tot dit geografische gebied evenals de gebieden waar missionarissen uit België of Nederland werkzaam waren.

De deadline voor de voorstellen is 1 september 2025. We plannen een publicatie van de herwerkte referaten van deze studiedag. Omdat deze publicatie in het Engels zal zijn, wordt gevraagd *paper proposals* in te dienen in het **Engels** en zal de voertaal op de studiedag (zowel voor de *papers* als voor de discussie) Engels zijn.

Samenvattende afbakening van het onderwerp:

- 19de-20ste eeuw
- Katholieke religieuze instituten van vrouwen en mannen
- Lage Landen
- Thema's:
 - Eet- en drinkgewoontes
 - Ritualisering van eten en drinken
 - Theologische reflectie over eten en drinken
 - Spiritualiteit rond eten en drinken
 - Vasten en onthouding
 - Matigheid en exces
 - Kloosterlijke gastronomie
 - Kerkelijke wetgeving inzake eten en drinken

- Voedsel- en drankproductie
- Ruimtelijkheid en eet- en drinkcultuur in kloosters (architectuur van refter, keuken, tuin...)
- Receptie van kloosterlijke eet- en drinkgewoontes in de moderne (populaire) cultuur

Om uw *paper proposal* in te dienen, of indien u nog bijkomende vragen heeft, gelieve een e-mail te zenden naar Drs. Wouter Kock (wouter.kock@ru.nl).